

Ličnost i sport

- ✓ definisanje pojma ličnosti;
- ✓ određenje strukture ličnosti;
- ✓ objašnjavanje povezanost između ličnosti i sporta;
- ✓ osnovni principi i namena psihološkog testiranja i upotreba dobijenih podataka.

Određenje pojma ličnosti

- Psihologija ličnosti je grana psihologije u okviru koje se proučavaju psihička obeležja i ponašanje pojedinca u celini.
- Ovom složenom zadatku pristupa se sa tri aspekta:

Proučavanje strukture ličnosti – opisivanje i prikazivanje strukture ličnosti.

Proučavanje dinamike ličnosti – pitanje snaga koje pokreću na aktivnosti, koje ih usmeravaju i koje određuju njihov intenzitet;

Proučavanje razvoja ličnosti – pitanje toka razvoja, faktora razvoja i individualnih razlika u brzini razvoja.

Određenje pojma ličnosti

Ponašanja povezana sa ulogom – najpromenljiviji aspekt ličnosti. Različite situacije zahtevaju različite uloge. Ponašanje se menja u različitim situacijama.

Tipične reakcije – odnose se na uobičajene načine reagovanja na situaciju, na naučene modele prilagođavanja. Ove reakcije su često dobri pokazatelji psihičkog jezgra.

Psihičko jezgro – bazični, najdublji nivo ličnosti, „stvarna ličnost“ koja obuhvata: stavove i vrednosti, interesovanja i motive, verovanja o sebi i o sopstvenim vrednostima, emocije, sliku o sebi.

Određenje pojma ličnosti

Rasprava lakovernost nasuprot skeptičnosti

Psiholozi koji zastupaju jednu krajnost smatraju da postoji odgovarajuća ličnost ili model, odnosno profil ličnosti, te da je određeni profil ličnosti povezan sa postizanjem uspeha u sportu (tzv. lakovernici).

Psiholozi koji zastupaju drugu krajnost smatraju da ličnost nije značajan faktor u sportskoj uspešnosti (tzv. skeptici).

Treća grupa psihologa smatra da je "istina" na sredini: ličnost sportiste je jedan faktor (ali nikako jedini) koji može pozitivno ili negativno da doprinese sportskoj uspešnosti.

Procena karakteristika ličnosti

Kvantitativni pristup
(testovi i skale procene)

Kvalitativni pristup

Opšte
mere

Specifične
mere

Projektivne
tehnike

intervju

Crte

Stanja

Fokus
grupe

Neki zahtevi i ograničenja primene psiholoških instrumenata:

Da bi dobijeni rezultati bili pravilno interpretirani, neophodna je posebna obuka i posedovanje odgovarajućih kvalifikacija psihologa koji ih primenjuje.

Veoma je važno poznavati specifična ograničenja mernih instrumenata. Budući da svaki merni instrument, pa i psihološki, poseduje grešku merenja u interpretaciji dobijenih rezultata, neophodno je biti veoma oprezan.

Instrumenti treba da su pažljivo izabrani, zato što nisu svi (pogotovo ne svi oni koji se mogu naći u novinama i koji imaju otvoren pristup na internetu) sistematski razvijeni i pouzdani; neki su konstruisani samo za potrebe istraživanja, a drugi su dijagnostički.

Kod interpretacije rezultata, neophodno je imati u vidu i karakteristike sportista

Čak i ako je instrument konstruisan na odgovarajući način, ukoliko osoba koja ga popunjava ne razume pitanja, rezultati neće biti pouzdani.

Poznata je sklonost ljudi da sebe prikažu u boljem svetlu, da odgovaraju onako kako misle da se od njih očekuje (da daju socijalno poželjne odgovore).

Da bi dobijene informacije bile validne, potrebno je obezbediti i garantovati njihovu poverljivost.

Namena podataka dobijenih testiranjem

Podatke dobijene samo na osnovu testova ne bi trebalo koristiti za predviđanje takmičarske uspešnosti, već za identifikaciju snaga i slabosti sportiste na osnovu kojih se mogu kreirati odgovarajući programi za razvoj određenih psiholoških veština.

Selekcija sportista za određeni tim, obavljena samo na osnovu rezultata psihološkog testiranja, predstavlja vrstu zloupotrebe. Dobijene rezultate je neophodno integrisati sa rezultatima motoričkih testova, sa procenom trenera i aktuelnim nivoom takmičarske uspešnosti.

Pre nego što sportisti pristupe popunjavanju bilo kog testa, neophodno je da budu upoznati sa svrhom testiranja, sa predmetom koji se testom meri, kao i sa načinima na koji će ti podaci biti upotrebljeni.

Namena podataka dobijenih testiranjem

Važno je i da se sportisti nakon interpretacije rezultata pruže specifične povratne informacije.

Greške u interpretaciji mogu da proisteknu i ukoliko se dobijeni rezultati upoređuju samo sa normama – sa rezultatima drugih sportista (čak i kada su dobijene na odgovarajućem, reprezentativnom uzorku) – a zanemari se njihovo upoređivanje sa time kako se sportisti obično osećaju/ponašaju → primena intraindividualnog pristupa.